ECLI:LV:AT:2018:0705.11360006513.2.L

Lieta Nr. 11360006513
SKK – 270/2018
Krimināllietu departaments

Latvijas Republikas Augstākā tiesa
LĒMUMS
Rīgā 2018.gada 5.jūlijā

Augstākā tiesa šādā sastāvā:
tiesnesis Voldemārs Čiževskis,
tiesnese Aija Branta,
tiesnesis Artūrs Freibergs

izskatīja rakstveida procesā krimināllietu sakarā ar Saldus rajona prokuratūras virsprokurora Aināra Rimšāna kasācijas protestu par Kurzemes apgabaltiesas 2018.gada 12.februāra lēmumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Saldus rajona tiesas 2017.gada 17.maija spriedumu
/pers. B/, personas kods /personas kods/,
atzīts par vainīgu Krimināllikuma 221.panta pirmajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un sodīts ar naudas sodu 4 minimālo mēnešalgu apmērā, t.i., 1520 *euro*;
atzīts par vainīgu Krimināllikuma 221.panta pirmajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un sodīts ar naudas sodu 4 minimālo mēnešalgu apmērā, t.i., 1520 *euro*;
atzīts par vainīgu Krimināllikuma 221.^{2}panta otrajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un sodīts ar naudas sodu 4 minimālo mēnešalgu apmērā, t.i., 1520 *euro*.
Saskaņā ar Krimināllikuma 50.panta pirmo daļu galīgais sods /pers. B/ noteikts naudas sods 7 minimālo mēnešalgu apmērā, t.i., 2660 *euro*.
/pers. C/, personas kods /personas kods/,
atzīts par vainīgu Krimināllikuma 20.panta ceturtajā daļā un 221.panta pirmajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un sodīts ar naudas sodu 4 minimālo mēnešalgu apmērā, t.i., 1520 *euro*;
atzīts par vainīgu Krimināllikuma 221.panta pirmajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un sodīts ar naudas sodu 4 minimālo mēnešalgu apmērā, t.i., 1520 *euro*.
Saskaņā ar Krimināllikuma 50.panta pirmo daļu galīgais sods /pers. C/ noteikts naudas sods 5 minimālo mēnešalgu apmērā, t.i., 1900 *euro*.
/pers. D/, personas kods /personas kods/,
atzīts par vainīgu Krimināllikuma 221.panta pirmajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un sodīts ar naudas sodu 4 minimālo mēnešalgu apmērā, t.i., 1520 *euro*;
atzīts par vainīgu Krimināllikuma 221.panta pirmajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un sodīts ar naudas sodu 4 minimālo mēnešalgu apmērā, t.i., 1520 *euro*.
Saskaņā ar Krimināllikuma 50.panta pirmo daļu galīgais sods /pers. D/ noteikts naudas sods 5 minimālo mēnešalgu apmērā, t.i., 1900 *euro*.

[2] No /pers. B/ valsts labā piedzīta kaitējuma kompensācija 6777,75 *euro*.
No /pers. C/ valsts labā piedzīta kaitējuma kompensācija 5080,20 *euro*.
No /pers. D/ valsts labā piedzīta kaitējuma kompensācija 2697,02 *euro*.
No /pers. B/, /pers. C/ un /pers. D/ solidāri valsts labā piedzīta kaitējuma kompensācija 8813,18 *euro*.

[3] Ar pirmās instances tiesas spriedumu /pers. B/ atzīts par vainīgu Krimināllikuma 221.panta pirmajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā par to, ka viņš izdarīja tabakas izstrādājumu nelikumīgu uzglabāšanu, tā rezultātā radot būtisku kaitējumu.
Ar pirmās instances tiesas spriedumu /pers. B/ atzīts par vainīgu Krimināllikuma 221.panta pirmajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā par to, ka viņš izdarīja tabakas izstrādājumu nelikumīgu glabāšanu un pārvadāšanu, tā rezultātā radot būtisku kaitējumu.
Ar pirmās instances tiesas spriedumu /pers. B/ atzīts par vainīgu Krimināllikuma 221.^{2}panta otrajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā par to, ka viņš glabāja nelikumīgus alkoholiskos dzērienus lielā apmērā.
Ar pirmās instances tiesas spriedumu /pers. C/ atzīts par vainīgu Krimināllikuma 20.panta ceturtajā daļā un 221.panta pirmajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā par to, ka viņš atbalstīja tabakas izstrādājumu nelikumīgu realizāciju un uzglabāšanu, kā rezultātā radīts būtisks kaitējums.
Ar pirmās instances tiesas spriedumu /pers. C/ atzīts par vainīgu Krimināllikuma 221.panta pirmajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā par to, ka viņš izdarīja tabakas izstrādājumu nelikumīgu uzglabāšanu un pārvietošanu, tā rezultātā radot būtisku kaitējumu.
Ar pirmās instances tiesas spriedumu /pers. D/ atzīts par vainīgu Krimināllikuma 221.panta pirmajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā par to, ka viņš izdarīja tabakas izstrādājumu nelikumīgu uzglabāšanu, tā rezultātā radot būtisku kaitējumu.

Ar pirmās instances tiesas spriedumu /pers. D/ atzīts par vainīgu Krimināllikuma 221.panta pirmajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā par to, ka viņš izdarīja tabakas izstrādājumu nelikumīgu realizāciju, tā rezultātā radot būtisku kaitējumu.

[4] Izskatījusi lietu apelācijas kārtībā, Kurzemes apgabaltiesa ar 2018.gada 12.februāra lēmumu atcēla Saldus rajona tiesas 2017.gada 17.maija spriedumu un lietu nosūtīja jaunai izskatīšanai pirmās instances tiesā.

Apelācijas instances tiesa atzina, ka pirmās instances tiesa pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 575.panta trešajā daļā paredzēto Kriminālprocesa likuma būtisku pārkāpumu, kas novedis pie nelikumīga nolēmuma un kuru nevar novērst apelācijas instances tiesā.

[5] Kasācijas protestu par Kurzemes apgabaltiesas 2018.gada 12.februāra lēmumu iesniedzis Saldus rajona prokuratūras virsprokurors A. Rimšāns.

Prokurora ieskatā, tiesa nepamatoti tiesas sarunu ar prokuroru un apsūdzēto aizstāvjiem atzinusi par tiesas apspriedi Kriminālprocesa likuma 513., 514., 515.panta izpratnē. Tiesa savu lēmumu par aizstāvja lūguma noraidīšanu pieņēma tiesas sēdē, kurā piedalījās visas procesā iesaistītās personas, kuras varēja pilnībā realizēt visas savas tiesības. Nevienai no procesā iesaistītajām personām neradās šaubas par pirmās instances tiesas objektivitāti.

Apelācijas instances tiesa nepamatoti atsaucās uz Kriminālprocesa likuma 575.panta pirmās daļas 3.punkta pārkāpumu, jo lieta netika izskatīta apsūdzētā prombūtnē. Pati apelācijas instances tiesa atzina, ka pārrunas starp tiesu, aizstāvību un prokuroru notika tiesas sēdes pārtraukumā. Kriminālprocesa likuma 575.panta otrā daļa noteic, ka apsūdzētā vai cietušā nepamatota izraidīšana no tiesas zāles ne vienmēr atzīstams par tādu būtisku pārkāpumu, kas noved pie nelikumīga sprieduma.

Apelācijas instances tiesa nav motivējusi, kā pirmās instances tiesas pieļautais pārkāpums ir ietekmējis sprieduma tiesiskumu. Nepamatojot savu viedokli, apelācijas instances tiesa pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 564.panta ceturtās daļas pārkāpumu.

Kriminālprocesa likuma 566.pants noteic, ka gadījumā, ja apelācijas instances tiesa konstatē Kriminālprocesa likuma pārkāpumu, kuru tā pati nevar novērst, nepārkāpjot apsūdzētā tiesības uz aizstāvību, tikai tad lieta tiek nosūtīta jaunai izskatīšanai. Konkrētajā gadījumā lietā nav pieļauts tāds pārkāpums, kurš pārkāptu apsūdzētā tiesības uz aizstāvību.

Prokurors lūdz atcelt Kurzemes apgabaltiesas 2018.gada 12.februāra lēmumu un lietu nosūtīt jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Motīvu daļa

[6] Augstākā tiesa atzīst, ka Kurzemes apgabaltiesas 2018.gada 12.februāra lēmums atceļams un krimināllieta nosūtāma jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

[7] Apelācijas instances tiesa, izskatot lietu, pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 566.panta pārkāpumu, kas novedis pie nelikumīga nolēmuma Kriminālprocesa likuma 575.panta trešās daļas izpratnē.

Kriminālprocesa likuma 566.pants noteic, ka gadījumā, ja apelācijas instances tiesa, izskatot lietu, konstatē šā likuma pārkāpumu, kas katrā ziņā izraisa sprieduma atcelšanu vai kādu citu būtisku šā likuma pārkāpumu, kuru tā pati nevar novērst, nepārkāpjot apsūdzētā tiesības uz aizstāvību, tā jebkurā lietas iztiesāšanas brīdī, uzklausījusi lietas dalībnieku viedokļus, pieņem lēmumu par pirmās instances tiesas sprieduma atcelšanu pilnībā vai kādā tā daļā un lietas nosūtīšanu jaunai izskatīšanai pirmās instances tiesai.

[8] Apelācijas instances tiesa atzina, ka pirmās instances tiesa pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 575.panta trešajā daļā paredzētu Kriminālprocesa likuma būtisku pārkāpumu, kas novedis pie nelikumīga nolēmuma un apelācijas instances tiesa šo pārkāpumu nevar novērst.

Apelācijas instances tiesa konstatējusi, ka pirmās instances tiesa 2016.gada 11.maija tiesas sēdē vērtējusi apsūdzētā /pers. B/ aizstāvja pieteikto lūgumu par tabakas izstrādājumu ekspertīzes noteikšanu. Tiesas sēdē piedalījušies apsūdzētie /pers. B/, /pers. C/, /pers. D/, apsūdzēto aizstāvji, cietušā pārstāve un prokurors, kuri izteikuši viedokli par aizstāvja pieteikto lūgumu. Pēc kriminālprocesā iesaistīto personu viedokļu uzklausīšanas tiesa nolēma jautājumu par ekspertīzes noteikšanu atstāt atklātu, pasludināja pārtraukumu plkst. 10.29 un uzaicināja prokuroru un aizstāvību apspriežu telpā. Tiesa plkst. 12.05 atgriezās tiesas sēžu zālē un turpināja darbu, pēc kā devās taisīt nolēmumu par pieteikto lūgumu un pasludināja pārtraukumu līdz 2016.gada 13.maijam plkst. 10.00 (2.sējuma 228.-231.lapa).

Apelācijas instances tiesa norādījusi, ka no 2016.gada 13.maija tiesas sēdes protokola redzams, ka tiesas sēdē, kurā piedalās tikai apsūdzētie /pers. B/, /pers. C/ un prokurors, tiesa pasludina lēmumu, ar kuru tiek noraidīts apsūdzētā /pers. B/ aizstāvja lūgums par tabakas izstrādājumu ekspertīzes noteikšanu (2.sējuma 233.lapa).

Apelācijas instances tiesa atzina, ka pirmās instances tiesa, uzaicinot apspriežu telpā atsevišķas kriminālprocesā iesaistītās personas apspriest jebkādus jautājumus vai nolēmumus, kas attiecas uz izskatāmo lietu, pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 71., 99., 449., 455.panta pārkāpumus, kas atzīstami par Kriminālprocesa likuma būtisku pārkāpumu šā likuma 575.panta trešās daļas izpratnē, kas novedis pie nelikumīga nolēmuma un ir pamats pirmās instances tiesas sprieduma atcelšanai un lietas nosūtīšanai jaunai izskatīšanai.

[9] Augstākās tiesas ieskatā, pirmās instances tiesa nav pieļāvusi Kriminālprocesa likuma būtisku pārkāpumu.

No pirmās instances tiesas 2016.gada 11.maija tiesas sēdes protokola redzams, ka tiesa nolēma jautājumu par ekspertīzes nozīmēšanu atstāt atklātu un pasludināja pārtraukumu, kura laikā uzaicināja prokuroru un aizstāvību apspriežu telpā. No tiesas sēdes protokola nav redzams, kādēļ tiesa uzaicināja prokuroru un aizstāvību uz pārrunām. Pēc pārtraukuma tiesa atgriezās sēžu zālē un turpināja tiesas sēdi. Tiesa nolēma apskatīt lietiskos pierādījumus, lai varētu izlemt jautājumu par ekspertīzes nozīmēšanu. Jautājums par ekspertīzes nozīmēšanu tika lemts un nolēmums pasludināts 2016.gada 13.maija tiesas sēdē.

Augstākā tiesa norāda, ka konkrētajā gadījumā ir jānošķir jēdzieni „tiesas apspriede" un „pārtraukums tiesas sēdē", kā arī „pārtraukums starp tiesas sēdēm". Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 513.pantu tiesas apspriede notiek apspriežu istabā. Apspriedes laikā šajā istabā atrodas tikai tiesas sastāvs, kas iztiesā lietu. Tiesa var pārtraukt apspriedi, lai atpūstos, kā arī brīvdienās un svētku dienās.

Konkrētajā gadījumā pirmās instances tiesa prokuroru un aizstāvību uzrunājusi tiesas sēdes pārtraukumā, kas nav uzskatāms par tiesas apspriedi Kriminālprocesa likuma 513.panta izpratnē.

[10] Augstākās tiesas ieskatā, pirmās instances tiesa nav pārkāpusi apsūdzēto un cietušā tiesības piedalīties krimināllietas iztiesāšanā, jo tiesa nekādus procesuālus nolēmumus sēdes pārtraukumā nav pieņēmusi.

[11] Pirmstiesas kriminālprocesā apsūdzētajam /pers. B/, /pers. C/ un /pers. D/ piemērotie drošības līdzekļi atcelti. Augstākā tiesa atzīst, ka šajā

tiesvedības stadijā apsūdzētajiem drošības līdzekļi nav piemērojami.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 585., 587.pantu, Augstākā tiesa

nolēma:

atcelt Kurzemes apgabaltiesas 2018.gada 12.februāra lēmumu un lietu nosūtīt jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.
Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesnesis V. Čiževskis

Tiesnese A. Branta

Tiesnesis A. Freibergs